

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 39365/18

Mümün AĞCAKAYA / Türkiye

Başkan,

Egidijus Kūris,

Hâkimler,

Pauliine Koskelo,

Gilberto Felici,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Dorothee von Arnim'nin

katılımıyla 13 Eylül 2022 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm);

Diyarbakır'da ikamet eden ve 1958 yılında doğmuş bir Türk vatandaşı olan ve Diyarbakır Barosuna kayıtlı Avukat F. Daniş tarafından temsil edilen Mümün Ağcakaya (“başvuran”) tarafından, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (“AİHM” veya “Mahkeme”), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca, 6 Ağustos 2018 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine Mahkemeye yapılmış olan başvuruyu (no. 39365/18);

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilen Türk Hükümetine (“Hükümet”), başvuranın mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin şikâyetinin bildirilmesi ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilmez olduğunun beyan edilmesi kararını;

ve tarafların beyanlarını dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVA KONUSU

1. Somut başvuru, başvuranın 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'na aykırı hareket ettiği gerekçesiyle kendisine verilen idari para cezasına itiraz etmek amacıyla Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi uyarınca mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Somut başvuruya sebebiyet veren olayların yaşandığı sırada, başvuran Batı Rojava Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin yönetim kurulu üyelerinden biriydi.

3. Diyarbakır Valiliği 23 Ocak 2017 tarihinde, aralarında başvuranın da bulunduğu Derneğin yedi yönetim kurulu üyesine, 2860 sayılı Kanun'a aykırı olarak izinsiz bağış topladıkları gerekçesiyle 1.170 Türk lirası (söz konusu zamandaki döviz kuru bazında yaklaşık 290 avro) idari para cezası vermiştir.

4. Diyarbakır Sulh Ceza Mahkemesi 21 Şubat 2017 tarihinde, başvuranın para cezasına karşı yaptığı itirazı reddetmiş ve hükmedilen para cezasının kendisinden değil Dernekten talep edilmesi nedeniyle itirazda bulunma hakkının olmadığına karar vermiştir.

5. Başvuran yönetim kurulu üyesi sıfatıyla kendisinden hükmedilen para cezasına itiraz etme hakkı olduğunu ve ilk derece mahkemesinin davasını maddi hata nedeniyle reddettiğini ileri sürerek söz konusu karara itiraz etmiştir. Diyarbakır 2. Sulh Ceza Hâkimliği 10 Mart 2017 tarihinde başvuranın itirazını reddetmiştir.

6. Davayı mahkemeye erişim hakkı açısından inceleyen Anayasa Mahkemesi 14 Mayıs 2018 tarihinde başvuranın idari para cezasının miktarının kendisi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermediğine dayanarak başvuran tarafından yapılan bireysel başvuruyu anayasal olmadığı ve kişisel önemden yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur. Anayasa Mahkemesi kararında ayrıca mahkemeye erişim hakkıyla ilgili çok sayıda davayı incelemiş olduğunu ve bu hususa ilişkin olarak yerleşik bir içtihadı olduğunu belirtmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

7. Hükümet farklı ön itirazlarda bulunmuş ve Mahkemeyi, (i) 6. maddenin somut davadaki yargılamalara uygulanabilir olmadığı; (ii) başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve (iii) başvuranın Sözleşme'nin 35 § 3 (b) maddesi anlamında önemli bir zarara maruz kalmadığı gerekçelerinden biri nedeniyle başvuruyu kabul edilemez olduğuna karar vermeye davet etmiştir.

8. Başvuran Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında yerel mahkemeler nezdinde kendisine idari para cezasına itiraz etme fırsatı sunulmadığından şikâyetçi olmuş ve Anayasa Mahkemesinin anayasal ve kişisel önem şartına ilişkin kabul edilebilirlik kriterine karşı yaklaşımının reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

9. Somut davadaki koşullar ışığında, Mahkeme başvuranın şikâyetinin Sözleşme'nin 35 § 3 (b) maddesi anlamında “önemli bir zarar” kriteri kapsamındaki kabul edilebilirlik şartına uygun olup olmadığını incelemeyi uygun bulmaktadır.

10. Sözleşme'ye ek 15 No.lu Protokol'ün 5. maddesi¹ tarafından değiştirilen Sözleşme'nin 35 § 3 (b) maddesi aşağıdaki gibidir:

---

1. Bk. 15 No.lu Protokol'ün 8 § 4 maddesi ve 15 No.lu Protokol'ün Açıklayıcı Raporunun 24. paragrafi

“3. Mahkeme, 34. madde uyarınca sunulan herhangi bir bireysel başvuruyu, aşağıdaki hususları göz önünde bulundurması halinde kabul edilemez beyan eder:

...

(b) Sözleşme ve Protokollerinde tanımlandığı şekliyle insan haklarına saygı başvurunun esasına ilişkin inceleme yapılmasını gerektirmedikçe, başvuranın önemli bir zarar görmemiş olması.”

11. Mahkeme, “önemli bir zarar” kriterinin üçüncü unsurunun, yani yerel bir mahkeme tarafından usulüne uygun olarak incelenmemiş hiçbir davanın bu gerekçeyle reddedilemeyeceğinin, 1 Ağustos 2021 tarihinde yürürlüğe giren Sözleşme'ye Ek 15 No.lu Protokol ile yürürlükten kaldırıldığını yinelemektedir. Dolayısıyla, Mahkemenin artık söz konusu olgunun karşılanıp karşılanmadığını incelemesine gerek yoktur ve Anayasa Mahkemesinin başvuranın başvurusunu kabul edilemez ilan ederken ilgili olguyu incelememiş olmasının Mahkemenin değerlendirmesi üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır (bk. *Bartolo/Malta* (k.k.), no. 40761/19, § 22 son cümlesi, 7 Eylül 2021). Bu nedenle Mahkemedен; (i) Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiası sonucunda başvuranın önemli bir zarara uğrayıp uğramadığına ve (ii) Sözleşme ve Protokolleri ile tanımlanan insan haklarına saygının şikâyetin esasına ilişkin incelenmesini gerektirip gerektirmediğine ilişkin bir hüküm vermesi talep edilmektedir.

12. *Hakim önemsiz konularla uğraşmaz* ilkesinden esinlenerek, Sözleşme'nin 35 § 3 (b) maddesinde yer alan kabul edilebilirlik kriteri, bir hakkın ihlalinin, salt hukuki açıdan ne kadar gerçek olursa olsun, uluslararası bir mahkeme tarafından değerlendirilmesini gerektirecek asgari ağırlık düzeyine ulaşması gerektiği fikrine dayanmaktadır. Söz konusu asgari düzeyin değerlendirilmesi, işin doğası gereği, görecelidir ve davanın tüm koşullarına bağlıdır. İddia edilen ihlalin ciddiyeti, hem başvuranın öznel algıları hem de belirli bir davada nesnel olarak neyin tehlikede olduğu dikkate alınarak değerlendirilmelidir (bk. *Korolev/Rusya* (k.k.), no. 25551/05, AİHM 2010). Mahkeme, maddi bir kaybın etkisinin soyut terimlerle ölçülmemesi

gerektiğinin bilincindedir, zira küçük bir maddi zarar bile, kişinin özel durumu ve yaşadığı ülke veya bölgenin ekonomik durumu ışığında önemli olabilir (*Korolev/Rusya*, ayrıca bk. *Rinck/Fransa* (k.k.), no. 18774/09, 19 Ekim 2010).

13. İlk unsura ilişkin olarak, Mahkeme başvuranın yaklaşık 290 avro idari para cezasına çarptırıldığını ve bu tutarın Türkiye'de söz konusu tarihte geçerli olan aylık net asgari ücretin yaklaşık %83'üne karşılık geldiğini kaydetmektedir. Ancak, Anayasa Mahkemesi başvuranın bireysel başvurusunu anayasal ve kişisel önemden yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğunu beyan ederken, başvuranın söz konusu para cezasının, eğer varsa, kendisi üzerinde ne gibi bir etkisi olduğunu açıklamadığını tespit etmiştir. Hükümetin Mahkeme nezdindeki tutumu da esasen bu noktaya dayanmaktadır. Her halükarda başvuran, Mahkemeye yargılamaların ve söz konusu idari para cezasının kendisi için zorluk yaratıp yaratmadığını ve yarattıysa ne ölçüde yarattığını dair bir açıklamada bulunmamıştır. Benzer şekilde, başvuran mali durumu nedeniyle yargılamanın sonucunun kendisi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu gösterecek herhangi bir argüman ileri sürmemiştir (bk. ilgili davadaki miktarın başvuranın aylık gelirinin yaklaşık %120'sine karşılık geldiği *Piętka/Polanya* 34216/07, § 39, 16 Ekim 2012; ilgili anlaşmazlıktaki mali riskin 504 avro olduğu ve anlaşmazlığın sonucunun başvuranın özel hayatı üzerinde önemli bir etkisi olacağına dair hiçbir işaretin bulunmadığı *Kiوسي/Yunanistan* (k.k.), no. 52036/09, 20 Eylül 2011 ve ilgili davadaki miktarın 228 avroya karşılık geldiği *Burov/Moldova* (k.k.), no. 38875/03, § 27, 14 Haziran 2011). Başvuran, şikâyetinin temelini oluşturan yargılamaların kendisi için önemli bir ilkesel meseleye ilişkin olduğunu da ileri sürmemiştir (bk. *Giuran/Romanya*, no. 24360/04, § 22, AİHM 2011 (alıntılar)). Mahkeme bu doğrultuda başvuranın Anayasa Mahkemesinin bulgularını sorgulamasına yol açacak herhangi bir bilgi sunmadığı sonucuna varmıştır.

14. Ek olarak, başvuranın idari para cezalarının adli sicile kaydedildiğini iddia etmesine rağmen, Adli Sicil Kanunu'nda böyle bir durum olmadığı ortaya konulmuştur (bk. *Sancaklı/Türkiye*, no. 1385/07, § 49, 15 Mayıs 2018). Dolayısıyla başvuran, söz konusu para cezasının kendisi üzerinde maddi zarar dışında başka bir olumsuz etkisi olup olmadığını da ortaya koymamıştır (bk. yukarıda anılan *Burov* § 30 ve yukarıda anılan *Rinck*). Yukarıdaki hususlar ışığında, Mahkeme başvuranın iddia edilen Sözleşme ihlali nedeniyle önemli bir zarara maruz kaldığını gösterdiği sonucuna varamamaktadır.

15. İkinci unsura ilişkin olarak, Mahkeme Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi uyarınca mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkin şikâyetleri daha önce birçok kez incelediğini yinelemektedir (bk. diğer kararlar arasında, *Guérin/Fransa*, 29 Temmuz 1998, Karar ve Hükümler Derlemesi 1998-V, *Eşim/Türkiye*, no. 59601/09, 17 Eylül 2013 ve *Sace Elektrik Ticaret ve Sanayi A.Ş./Türkiye*, no. 20577/05, 22 Ekim 2013). Konuya ilişkin açık ve kapsamlı içtihadını ve somut başvurunun esasına ilişkin bir inceleme yapılmasını gerektirecek başka bir unsurun bulunmadığını göz önünde bulunduran Mahkeme, insan haklarına saygının bu davanın incelenmesini gerektirmediği görüşündedir.

16. Mahkeme yukarıda belirtilen hususlar ışığında Sözleşme'nin 35 § 3 (b) maddesinin uygulanması için gerekli koşulların karşılandığı sonucuna varmıştır. Dolayısıyla başvurunun Sözleşme'nin 35 §§ 3 (b) ve 4 maddesi uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

AĞCAKAYA/TÜRKİYE KARARI

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup; 6 Ekim 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Egidijus Kūris
Başkan